

JURIDISKA FAKULTETEN
vid Lunds universitet

Isabella Diós

Hundskatt - föråldrad beskattningsform eller modern möjlighet?

Examensarbete
30 högskolepoäng

Christina Moëll

Skatterätt

Termin 9

Innehåll

SUMMARY	1
SAMMANFATTNING	2
FÖRORD	3
FÖRKORTNINGAR	4
1 INLEDNING	5
2 HUNDSKATTEN	6
2.1 Skattens syften	6
2.1.1 Minska antalet hundar –särskilt kringströvande	6
2.1.2 Viltskydd	6
2.1.3 Rabies	7
2.1.4 Bestrida kostnader	7
2.1.5 Lyxhund	7
2.2 Skattefrihet	8
2.2.1 Hund under tre månader	8
2.2.2 Hund använd av samerna vid renskötsel	8
2.2.3 Hund använd av skogstjänstmän	8
2.2.4 Vid krigsmakten tillhörig tjänstehund	8
2.2.5 Ledarhundar	9
2.2.6 Hundar tillhörande diplomater	10
2.2.7 Hundar som användes inom forskning	10
2.2.8 Hundar tillhörande pensionärer	10
2.2.9 Tjänstehundar inom polis- och tullväsendet	11
2.2.10 Kennelhundar	11
2.2.11 Hundar tillhöriga räddningstjänsten	12
2.3 Kompetensfördelningen mellan stat och kommun	12
2.3.1 Ursprunglig kompetensfördelning	12
2.3.2 Specialdestinering av skattemedel	13
2.3.3 Differentiering av hundskatten	14
2.3.4 Skattebeloppet och slopandet av beloppsgränser	16
2.3.5 Mål i Regeringsrätten den 13 januari 1994 –målnummer 4099-1990	18
2.3.6 Förslag om avskaffande av hundskatt	18
2.4 Hundregistret	21
2.4.1 Skatt eller avgift	21
2.4.2 Lagen om märkning och registrering	22
2.4.3 Tillsynslagen	23
3 VÅRA GRANNLÄNDER	25
3.1 Finland	25

3.2	Danmark	26
3.3	Norge	27
4	ANALYS	28
4.1	Varför lagen infördes, hur den utvecklades och varför den utvecklades	28
4.2	Hur registreringslagen gjorde hundskatten onödig	29
4.3	För hundskatt talar	29
4.4	Emot hundskatt talar	30
4.5	Finland, Danmark och Norge	30
4.6	Slutsats	30
	BILAGA A	32
	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	35
4.7	Offentligt tryck	35
4.7.1	Offentliga utredningar	35
4.7.2	Motioner	35
4.7.3	Propositioner	36
4.7.4	Betänkanden	36
4.7.5	Riksdagsskrivelser	37
4.8	Övrigt tryck	37
	RÄTTSFALLSFÖRTECKNING	38

Summary

I have written about the taxation on dogs. Such a law (lag (1923:116) om hundskatt) existed in Sweden between 1923-1996. My essay deals with the reasons for introducing the law, how the law developed over the years and finally why it was abolished.

The main reason why the law on dog-taxation was passed was to reduce the number of stray dogs. These dogs killed a substantial amount of wild animals. Other reasons for introducing taxation on dogs were the costs that faced municipalities. These costs could be compensated. Furthermore the Parliament also thought that registration might prevent the spread of certain diseases.

During the years the amount of taxes was steadily increased, and so was the number of dogs exempt from taxes. In 1980 the government allowed the municipalities to decide on the amount of taxes themselves, and in 1994 Regeringsrätten decided that the municipalities could charge as little as zero kronor in tax. In 1990 the department of justice summoned a committee, which was asked to give suggestions on how to reform the office of public prosecutors. This committee came to the conclusion that the regulations on punishment in the law on dog-taxation should be abolished. Indeed, they suggested the law should be done away with altogether. And in 1996 the law was abolished.

In the year of 2000 another law regarding dogs was introduced (lag (2000:537) om registrering och märkning av hundar). This law dealt with the registration of dogs. The most important reason why the law on registration of dogs was introduced was the increase in aggressive and dangerous dogs. This tactic has seemed to solve the problem of aggressive dogs.

I have also looked into the taxation of dogs in Finland, Denmark and Norway. These laws have been abolished in Denmark and Norway. However, Finland has kept its law on taxation of dogs.

I have drawn the conclusion that the law on the taxation on dogs is obsolete. The only reason I can see for bringing the law back into practice would be if the number of aggressive dogs in Sweden started to increase again.

Sammanfattning

Jag har skrivit om den hundskattelagstiftning som fanns i Sverige mellan åren 1923 och 1996. Min uppsats behandlar anledningen till att hundskatteförordningen (1923:116) infördes, hur bestämmelserna kom att utvecklas och varför lagen om hundskatt upphävdes. (Förordningen omvandlades till lag efter riksdagsbeslut 1979/80.) Uppsatsen tittar även på lag (2000:537) om märkning och registrering av hundar samt dess efterföljare lag (1943:459) tillsyn över hundar och katter. Dessa lagar infördes av delvis samma skäl som lagen om hundskatt. Jag har undersökt om dessa lagar undanröjer behovet av hundskatt.

Huvudorsaken till att hundskatteförordningen infördes var att riksdagen önskade bringa ordning i de flockar av lösdrivande hundar som fanns på början av 1900-talet och som orsakade skador på viltet. Riksdagen ville också bekosta kommunernas utgifter för renhållning och minska risken för spridning av vissa sjukdomar.

Under tiden som hundskattelagstiftningen fanns utvidgades den skattefria kretsen till att innefatta t.ex. ledarhundar, polishundar och hundar använda för forskning. Skattebeloppet höjdes successivt. Det var dock få kommuner som utnyttjade lagens maximibelopp. 1980 skedde en lagändring som gav kommunerna rätt att själva bestämma skattebeloppet. Därefter satte flera kommuner ner skattebeloppet till noll kronor. Regeringsrätten bekräftade i ett rättsfall från 1994 att detta var ett tillåtet förfarande.

Hundskatten var föga populär. Under åren väcktes flera motioner för att ta bort hundskatten. Andra motionärer ansåg att hundskatten borde specialdestineras så att skatten var till gagn för hundägarna och deras hundar.

När lagen om hundskatt slutligen upphävdes var den av liten ekonomisk betydelse, den hade opinionen mot sig och de skäl som anförts vid införandet av hundskatteförordningen hade tappat sin betydelse.

År 2000 infördes lagen om märkning och registrering av hundar för att bekämpa problemet med aggressiva hundar. Även om denna lag inte ersätter kommunerna för renhållningskostnader lyckas den på liknande sätt som på början av 1900-talet få kontroll över hundbeståndet, även om hundarna på början av 1900-talet främst var farliga för viltet snarare än för människor.

I tillägg till detta har jag tittat på lagstiftningen om hundskatt och hundavgifter i Finland, Danmark och Norge. Utav dessa är det bara Finland som har behållit sin hundskattelagstiftning.

Jag drog slutsatsen att hundskatten är en föråldrad beskattning. Efter införandet av obligatorisk registrering av hundar finns det inget bärande skäl att återinföra hundskatten.

Förord

”Får man ta hunden med sig in i himlen
Han är snäll och han har vart en riktig vän
Han e klok och fin o skatten är betald
Får man det du speleman då blir jag glad”

Ur Hasse Anderssons *Änglahund*

Förkortningar

bet.	betänkande
BeU	bevillningsutskottet eller beredningsutskottet
FöU	försvarsutskottet
HD	högsta domstolen
HovR	hovrätten
hundskatteförordningen	förordningen (1923:116) om hundskatt
hundregisterlagen	lag (2000:537) om märkning och registrering av hundar
hundskattelagen	lag (1923:116) om hundskatt
JuU	justitieutskottet
NJA	Nytt Juridiskt Arkiv, avdelning 1
prop.	proposition
SkU	skatteutskottet
SOU	statens offentliga utredningar
tillsynslagen	lag (1943:459) om tillsyn av hund och katt
RegR	regeringsrätten
RÅ	Regeringsrättens Årsbok

1 Inledning

År 1923 infördes förordning (1923:116) om hundskatt i Sverige. Efter riksdagsbeslut 1979/80 omvandlades förordningen till lag (1923:116) om hundskatt (hundskattelagen). Efter 63 år upphävdes hundskattelagen 1996.

Min uppsats kommer att undersöka varför förordningen infördes, hur bestämmelserna förändrades, varför hundskattelagen upphävdes och om behov finns av en liknande lag idag. Jag har här valt att begränsa mig till åren mellan 1923 och 1996. Min metod kommer att bestå av att studera lag, förarbeten, rättspraxis och doktrin.

Jag kommer även att behandla lag (2000:537) om märkning och registrering av hundar (hundregisterlagen) samt lag (1943:459) om tillsyn över hundar och katter (tillsynslagen) för att se till vilken grad dessa lagar minskar behovet av en hundskattelagstiftning.

Dessutom kommer jag att titta på våra nordiska grannländers hundskattebestämmelser.

Min tes är att behovet av hundskatt i princip har upphört. Orsaken härtill är främst att hundregisterlagen och sedermera tillsynslagen till stor del minskar behovet av hundskatt. Den enda egentliga anledningen jag kan se för att införa hundskatt igen skulle vara att tillsynslagen inte täcker kostnaden för t.ex. renhållning efter hundar.

2 Hundskatten

2.1 Skattens syften

2.1.1 Minska antalet hundar –särskilt kringströvande

Fakultativ hundskatt har i Sverige förekommit sedan 1800-talet.¹ I prop. 1923:200 står bl.a. följande att läsa om lagens historia. ”Redan i 1800 års bevillningsförordning förekom en särskild avgift för hundar, men denna upphävdes år 1810 för att genom 1812 års bevillningsförordning återupplivas. I 1815 års bevillningsförordning var emellertid hundskatten åter utesluten. I syfte att åstadkomma minskning i det alltför stora antalet av hundar, som utan något gagn underhölls och i synnerhet i huvudstaden åstadkommo allmän vantrevnad, beslöts vid 1859-60 års riksdag, att varje stad lika som varje församling på landet skulle äga att för längre eller kortare tid bestämma en årlig skatt, ej överstigande fem riksdaler² riksmünt, som inom kommunen boende personer, vilka innehade hundar, skulle för varje sådant djur erlägga.”³

Även i 1923- års proposition sågs en minskning av hundbeståndet som positiv.⁴ Särskilt önskvärt var det att minska populationen av de mer eller mindre utpräglade jakthundar som strövade fritt och ”bedriva mycket ofog och åstadkomma betydande skada bland mindre tamdjur och å villebrådet”.⁵

2.1.2 Viltskydd

Hundskattelagstiftningen sågs alltså som en åtgärd mot skadegörelsen på viltet. ”Det villebråd, som företrädesvis och överallt tycktes vara utsatt för de kringströvande hundarnas skadegörelse, vore ruvande skogs- och fälthöns, deras ägg och ungar samt dräktiga harhonor och späda harungar. Från vissa revir hade dessutom uppgivits, att lösa hundar oroade och bortdreve älgarna från deras stånd samt ihjälbeta älgkalvar och gjorde skada bland rådjuren. Härförutom förorsakade hundarna helt säkert en icke ringa skada å en mängd på marken häckande smärre fåglar. Slutligen anställde hundarna inom vissa trakter betydande skadegörelse på betande husdjur, företrädesvis får. [...] I fråga om åtgärder till förekommande av de kringdrivande hundarnas skadegörelse å viltet, hava de sakkunniga erinrat, att orsaken till nämnda skadegörelse i första hand vore att söka i den bristande vård och tillsyn, som många hundägare läte komma sig till last.”⁶

¹ Prop. 1923:200, s. 5.

² Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 270 kronor.

³ Prop. 1923:200, s. 5.

⁴ Prop. 1923:200, s. 8.

⁵ Prop. 1923:200, s. 15-16.

⁶ Prop. 1923:200, s. 10.

2.1.3 Rabies

Medicinalstyrelsen yttrade sig inför införandet av obligatorisk hundskatt enligt följande. ”Den förebragta utredningen gåve vid handen, att hundskatt utginge i ett mycket stort antal kommuner. Det ville därför synas, som om verkligt bärande skäl, varför dylik skatt ej skulle kunna uttagas i samtliga kommuner, ej föregåve också vid handen, att ett verksamt bekämpande av vattuskräcken, därest den skulle yppa sig inom riket, icke kunde ske, om ej en noggrann kontroll över antalet hundar inom riket samt dessas ägare och hemvist funnes genomförd. Det enda effektiva medlet att ernå en sådan kontroll vore enligt styrelsens bestämda mening införandet av obligatorisk hundskatt i rikets samtliga kommuner.”⁷

1972 konstaterade Hundutredningen (SOU 1972:89) att de motiv som anfördes för en registrering vid 1923 års lagstiftning alltjämt till stor del var aktuella. Utvecklingen hade, enligt Hundutredningen, visat att de dåvarande olägenheterna – främst när det gäller den hygieniska kontrollen - i tillfredställande omfattning kunnat bemästras genom en obligatorisk registrering av hundbeståndet.⁸

2.1.4 Bestrida kostnader

Angående kostnaderna för t.ex. renhållning efter hundarna står följande att läsa i prop. 1923:200. ”Genom införande av obligatorisk hundskatt skulle ock den fördelen vinnas, att vederbörande kommun, åt vilken torde böra anförtros att hava tillsynen över eventuella föreskrifters efterlevnad, bereddades en inkomst till bestridande av de med kontrollen förenade kostnader, något som ej bleve fallet, därest enbart anmälningsskyldigheten stadgades. För övrigt skulle den obligatoriska beskattningen antagligen även medföra den fördelen, att hundarnas antal något minskades.”⁹

Hundutredningen (SOU 1972:89) konstaterade att även skälet att ha hundskatt som ett sätt att täcka kostnader för renhållning och hygien i samhället kvarstod på 70-talet.¹⁰

2.1.5 Lyxhund

Departementschefen uttalade sig i prop. 1923:200 enligt följande. ”Hundar, vilka hava sin huvudsakliga eller enda användning som sällskapshundar, äro väl i regel icke till sådant förfång för allmänheten, för husdjur eller villebråd, att ur den synpunkten vare sig kontroll över hundarna eller begränsning av deras antal kan vara tillräckligt motiverad. I fråga om denna kategori framträder emellertid en annan synpunkt, i det att dylika hundar i allmänhet hava karaktären av lyx, vilken bör göras till föremål för regelmässig beskattning.”¹¹

⁷ SOU 1972:89, s. 29.

⁸ SOU 1972:89, s. 34.

⁹ Prop. 1923:200, s. 8.

¹⁰ SOU 1972:89, s. 29.

¹¹ Prop. 1923:200, s. 15-16.

Hundutredningen (SOU 1972:89) konstaterade att ett av de skäl som anfördes till grund för hundskattelagstiftningen på tjugotalet, nämligen det att hundar skulle beskattas så som lyxvara, var föråldrat.

2.2 Skattefrihet

2.2.1 Hund under tre månader

Enligt 1 § 1 mom. i hundskatteförordningen behövde skatt inte erläggas för hund under tre månader. Domänstyrelsen anförde följande. ”Vid uppfödande av hundvalpar borde dessa få dia moderna under minst sex à åtta veckor. Valpar som skulle behållas vid liv, kunde fördenskull ej gärna föras från modern förrän tidigast vid nämnd ålder. De vore dock därvid till exteriören i regel så litet utvecklade, att det endast med svårighet kunde bestämt avgöras, vilka av en kull, som borde dödas. Sådant avgörande kunde lämpligen äga rum, då valparna uppnått en ålder av cirka tre månader.”¹²

2.2.2 Hund använd av samerna vid renskötsel

Enligt 1 § 1 mom. behövde skatt inte heller betalas för hundar som användes av samerna. Detta undantag motiverades dock inte närmare i prop. 1923:200.

2.2.3 Hund använd av skogstjänstmän

Skogstjänstemännen hade innan 1923-års lagstiftning åtnjutit skattefrihet för de hundar som av dem ”underhållas i och för tjänsten”¹³.

Departementschefen ansåg dock att undantag ”icke böra stipuleras annat än där synnerliga skäl föreligga”¹⁴ Han föreslog att endast skattens minimibelopp skulle tas ut för skogstjänstemännens hundar.¹⁵

Bevillningsutskottet fann dock inte tillräcklig anledning föreligga att låta skogsstatens personal förbli i en privilegierad särställning i fråga om skyldigheten att erlägga hundskatt. ”De hundar, som denna personal underhåller i och för tjänsten, torde i regel icke förorsaka kommunerna mindre kostnader och olägenheter än andra hundar.”¹⁶ I övrigt bifölls prop. 1923:200 av riksdagen (rskr 1923:147).

2.2.4 Vid krigsmakten tillhörig tjänstehund

I motion 1942:41 I yrkade motionärerna på att den skattefria kretsen i 1 § 1 mom. hundskatteförordningen skulle utvidgas så att innefattade ”för

¹² Prop. 1923:200, s. 19.

¹³ Prop. 1923:200, s. 18.

¹⁴ Prop. 1923:200, s. 19.

¹⁵ Prop. 1923:200, s. 19.

¹⁶ BeU 1923:34, s. 6.

krigsmakten tillhörig tjänstehund eller för av enskild person innehavd hund så länge densamma, efter godkänd tjänstedressyr, på grund av särskild förbindelse står till krigsmaktens förfogande”. Motionärerna argumenterade enligt följande. ”Det torde vara allmänt bekant, att de under de sista åren tillkomna tjänstehundarna inom vårt försvarsväsende ha fått en betydelse, som undan för undan ökats och som numera anses vara så stor, att de i många fall måste betraktas såsom helt enkelt oundgängliga. Detta erkännes också oförbehållsamt ej blott av de rent militära myndigheterna, utan även av närstående sådana, framförallt på de håll, där man, särskilt under nuvarande osäkra förhållanden, måste sörja för effektivast möjliga bevakning av en mängd olika skyddsföremål. Det torde sålunda näppeligen kunna förnekas att försvarets tjänstehundar äro nyttodjur i detta ords fullaste bemärkelse.”¹⁷ Inte heller kunde hundarna, enligt motionärerna, anses vålla respektive kommuner några olägenheter då hundarna vore under ständig uppsyn.¹⁸

Bevillningsutskottets uttalar sig så här. ”Såsom motionärerna framhållit äro arméns stam- och reservhundar till stor nytta för det allmänna och i regel torde dessa hundar icke åsamka vederbörande kommun några större olägenheter. Då nämnda hundar, enligt vad för utskottet uppgivits, äro relativt jämnt fördelade över kommunerna i riket, torde deras undantagande från hundskatt knappast kunna antagas medföra någon större minskning av vederbörande kommuns skatteintäkter. Utskottet delar därför motionärernas uppfattning, att stam- och reservhundarna böra vara undantagna från skatteplikt till hundskatt.”¹⁹ Genom riksdagsbeslut (rskr 1942:248) ändrades lydelsen av 1 § 1 mom. i hundskatteförordningen på det sätt som bevillningsutskottet föreslagit.

2.2.5 Ledarhundar

I motion 1943:181 II föreslogs skattefrihet för ledarhundar, med motiveringen att hundskatten var för dyr eftersom synskadade, enligt motionärens mening, ”i allmänhet leva under tämligen blygsamma förhållanden” och att det därför var svårt för synskadade att hålla ledarhund.²⁰ Bevillningsutskottet fann förslaget om befrielse från hundskatt för ledarhundar, avsedda att betjäna synskadade, behjärtansvärt, men anmärkte att den i motionen ifrågasatta skattebefrielsen emellertid torde nödvändiggöra en ganska besvärande kontroll över att inga andra hundar än sådana, som av någon myndighet godkänts såsom ledarhundar och som bevisligen användas för detta ändamål, kom i åtnjutande av skattebefrielse.²¹ Utskottet avsåg därför förslaget om skattefrihet för ledarhundar.

I prop. 1954:5 förordades åter skattefrihet för ledarhundar avsedda för synskadade. Departementschefen skriver att en befrielse från

¹⁷ Motion 1942:41 I, s. 4.

¹⁸ Motion 1942:41 I, s. 5.

¹⁹ BeU 1942:23, s. 2.

²⁰ Motion 1942:181 II, s. 7.

²¹ BeU 1943:7, s. 6.

skatteplikt för ledarhundar måste anses mycket behjärtansvärd²² och bevillningsutskottet tillstyrker den här gången förslaget (bet. 1954:5). (Se även riksdagsskrivelse 1954:52.) Ägare till ledarhundar hade av Stockholms kommun enligt praxis redan innan förändringen sluppit att betala hundskatt.²³

2.2.6 Hundar tillhörande diplomater

I prop. 1954:5 föreslogs även att hundar tillhöriga utländska beskicknings- och konsulttjänstemän skulle befrias från skatt. Diplomater (liksom ledarhundar) enligt praxis i Stockholms kommun sluppit betala hundskatt. Denna skattefrihet torde enligt departementschefen stå i överenskommelse med internationell sedvänja.²⁴ Bevillningsutskottet hade inget att erinra mot detta förslag (bet. 1954:5), vilket senare antogs av riksdagen (rskr 1954:52).

2.2.7 Hundar som användes inom forskning

Departementschefen rekommenderade i prop. 1954:5 skattefrihet för hundar som användes inom forskningen eftersom dessa hundar redan stod inom en särskild kontroll²⁵ samt eftersom forskningen annars skulle bli dyrare²⁶. Bevillningsutskottet (bet. 1954:5) fann ingen anledning till erinran mot propositionen och hemställde att riksdagen måtte anta förslaget, vilket riksdagen gjorde (rskr 1954:52).

2.2.8 Hundar tillhörande pensionärer

I motion nr 1967:743II står följande att läsa. ”En hund erbjuder förutom gott sällskap även viss trygghet för gamla människor mot opåräknade överfall. Det är ett samhällsintresse, att pensionärerna får den trygghet som det kan innebära att ha hund. Det är dock förenat med stora kostnader att hålla en sådan. Förutom de dryga matkostnaderna har pensionärerna även att erlægga hundskatt till kommunen.”²⁷ Beredningsutskottet (bet. 1967:18) svarade dock att en skattelättnad visserligen skulle göra det mindre kostsamt för pensionärer att inneha hund. Med hänsyn till pensionärernas växlande ekonomiska förhållanden förutsatte dock en sådan åtgärd att skattebefrielsen behövsprövades. Det administrativa merarbete, som därigenom skulle uppkomma, stod enligt utskottets mening inte i rimlig proportion till värdet av skattelättnaden.²⁸ Förslaget avstyrktes därför.

²² Prop. 1954:5, s. 8.

²³ Prop. 1954:5, s. 8.

²⁴ Prop. 1954:5, s. 8.

²⁵ Prop. 1954:5, s. 8.

²⁶ Prop. 1954:5, s. 6.

²⁷ Motion 1967:743 II, s. 15

²⁸ BeU 1967:18, s. 3.

2.2.9 Tjänstehundar inom polis- och tullväsendet

I prop. 1968:135 föreslogs att tjänstehundar inom polis- och tullväsendet och hundar som stod till polisens eller tullverkets förfogande skulle undantas från skatteplikt. Rikspolisstyrelsen anförde i sin skrivelse bl. a. följande. ”Skattefrihet har, konstaterar rikspolisstyrelsen, sedan år 1943 gällt för krigsmaktens tjänstehundar. I likhet med dessa hundar är polishundarna enligt styrelsens mening till stor nytta för det allmänna och åsamkar i regel inte kommunerna några större olägenheter. Eftersom polishundarna är relativt fåtaliga och ungefär jämt fördelade över landet, torde skattefrihet för dessa hundar inte medföra någon större inkomstminskning för de enskilda kommunerna. Vidare kan enligt styrelsen ett visst administrationsarbete inbesparas genom att polishundarna undantas från beskattning.”²⁹

Tullverkets tjänstehundar togs enligt rikspolisstyrelsen i anspråk för samma uppgifter som vissa av polisens hundar. Dessa uppgifter var enligt styrelsen principiellt av lika samhällsnyttig art som de, för vilka polishundar eller krigsmaktens tjänstehundar användes, t.ex. hade tullverket under åren 1967-1968 låtit utbilda nio hundar för användning vid bekämpning av narkotikasmuggling.³⁰

Departementschefen uttalade sig enligt följande. ”Jag delar riksdagens uppfattning att undantag från skatteplikt för hund bör medges i mycket begränsad omfattning. Beträffande polis- och tullväsendets hundar föreligger emellertid särskilda skäl till undantag. Dessa är i stort sett desamma som de som föranledde 1942 års riksdag att undanta krigsmaktens hundar från skatteplikt. Med hänsyn till att hundskattemedlen tillfaller kommunen för att användas av denna efter eget bestämmande bör särskilt avseende också fästas vid att rikspolisstyrelsens och generaltullstyrelsens framställningar inte mött invändningar från kommunalt håll. Jag förordar därför att polis- och tullväsendets tjänstehundar undantas från skatteplikten.”³¹

Beredningsutskottet (bet. 1968:63) fann inte någon anledning till erinran mot propositionen och hemställde därför att riksdagen skulle anta förslaget. Så skedde genom riksdagsskrivelse 1969:342.

2.2.10 Kennelhundar

Motionärerna föreslog i motion 1973:1032 att kennelhundar skulle hänföras till kategorin skattebefriade hundar. Som anledning härtill anger motionärerna bl.a. att kennelägarna gjorde samhället stora tjänster genom att avla fram renrasiga hundar, samt att kennelhundarna inte orsakade kostnader för renhållning eftersom de bodde utanför tätorterna.³²

Skatteutskottet (1973:SkU56) svarade att undantag tidigare bara medgetts i mycket begränsad omfattning. Utskottet hänvisade även till hundskatteutredningen Hundavgift (SOU 1972:89), vilken inte

²⁹ Prop. 1968:135, s. 4.

³⁰ Prop. 1968:135, s. 4-5.

³¹ Prop. 1968:135, s. 6.

³² Motion 1973:1032, s. 4-5.

rekommenderade skattefrihet för kennelhundar. Hundutredningen anförde att en differentiering till förmån för kennelhundarna skulle medföra stora kontrollsvårigheter och administrativ natur samt leda till krav på befrielse eller nedsättning beträffande andra hundgrupper, krav som t.ex. av sociala eller medicinska skäl kan göras gällande med samma styrka som i fråga om kennelhundarna. Utskottet delade denna uppfattning, samt tillade att utredningens invändningar av praktisk och administrativ natur hade särskild tyngd när det gällde en skatt av en så förhållandevis liten ekonomisk betydelse som hundskatten.³³ Utskottet avstyrkte därför motionen.

Även 1974 och 1975 höjdes röster för att införa skattefrihet för kennelhundar (motion 1974:608, motion 1975:132 och motion 1975:692), likaledes avstyrktes förslagen med hänvisning till hundskatteutredningen (1973:SkU13 och 1975:SkU9).

2.2.11 Hundar tillhöriga räddningstjänsten

I prop. 1984/85:146 föreslogs att hundar som disponerades av räddningstjänst skulle befrias från skatteplikt. I propositionen sades att skälen för att skattebefria de hundar som ställts till civilförsvarets förfogande är desamma som för de hundar som användes inom försvarsmakten, polisen och tullväsendet. Civilförsvarets styrelse anförde bl.a. följande. ”Styrelsen planlägger och förbereder i fred en humanitär verksamhet som skall skydda och rädda civilbefolkningen och egendom vid en eventuell krigssituation. Bl.a. genomförs utbildning och övningar i sådan räddningstjänst som går ut på att undsätta människor ur rasmassor och ruiner.”³⁴

Skatteutskottet hade inget att erinra mot förslaget.³⁵ Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1984/85:263).

2.3 Kompetensfördelningen mellan stat och kommun

2.3.1 Ursprunglig kompetensfördelning

I 1923-års förordning 1 § 1 mom. stadgades att hundskatt skulle erläggas till kommunen. Enligt 2 mom. samma paragraf fick kommunen självständigt bestämma hur de medel som inflöt från hundskattelagens skulle användas. I 2 § 1 mom. fastställdes att hundskatt skulle betalas till den kommun där hunden stadigvarande vistades. I 4 § föreskrevs att skatten av kommunen skulle bestämmas till ett för varje hund lika belopp. 5 § stadgades att hundägare skulle anmäla hundinnehav till kommunen. Enligt 7 § skulle kommunen föra ett löpande register (hundskatteregister) över de hundar som anmälts till beskattning. Polisen berättigades ta del av hundregistret när den behövde. I 9 § fanns bestämmelser om ansvar vid förseelser mot

³³1973:SkU56, s. 4.

³⁴Prop. 1984/85: 146, s. 4.

³⁵1984/85:SkU54, s. 3.

hundskattelagen. Förseelser mot hundskatteförordningen skulle anhängiggöras vid polisdomstol, poliskammare eller vid allmän domstol (10 §).³⁶ Enligt 11 § fick utebliven betalning utmätas. Kommunen fick avgöra om hunden i fråga skulle omhändertas om ägaren inte betalade sin skuld till kommunen (11 § 1st). Hunden fick även dödas om skulden inte betalats och ägaren informerats om detta samt om påföljden (11 § 2st).³⁷

2.3.2 Specialdestinering av skattemedel

Specialdestinerad skatt är skatt som är öronmärkt för vissa specifika ändamål. Riksdagen har vid ett par tillfällen tagit avstånd från specialdestinering av skatter. ”Öronmärkning av inkomster för särskilda ändamål kan [...] förekomma för pålagor som i statsrättslig mening kan hänföras till avgifter. En bärande tanke bakom statsbudgetens uppbyggnad är annars att man inte skall använda sig av specialdestination, eftersom det ger låsningar som minskar statsmakternas handlingsfrihet.”³⁸

I motion 1964:761 II skrev motionärerna följande. ”Det har uppmärksamats att kommuner höjt hundskatten till eller i närheten av maximibeloppet utan att det kunnat påvisas att inom kommunen befintliga hundar orsakat något besvär. Det har även väckt reaktion hos många hundägare att deras som ’nyttodjur’ ansedda hund betraktas som skatteobjekt. Reaktionen skulle säkerligen vara betydligt mindre, om de skattemedel som inflyter finge ett bestämt angivet ändamål. Ägaren till jakthund har säkerligen fördrag med hundskatten om denna användes t.ex. för viltvård.”³⁹ Motionärerna hemställde därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t skulle anhålla om en snabb utredning, om hur hundskatten borde användas t.ex. för ändamål som vore ägnade att förbättra naturvård och jaktvård, m.m.

Beredningsutskottet uttalade sig enligt följande. ”Utskottet finner de ändamål för vilka motionärerna ansett hundskatten böra användas i och för sig beaktansvärda. Enligt utskottets mening utgör detta dock icke tillräckligt starka skäl att ändra regeln om kommunernas fria bestämmanderätt över skattemedlen. Motionärernas förslag inger också principiella betänkligheter från en annan synpunkt. Utskottet vill således erinra om att statsmakten intagit den ståndpunkten att specialdestination av skatter i allmänhet icke böra förekomma och att därför under de senaste årtiondena en successiv avveckling av dylika specialdestinationer skett.”⁴⁰ Utskottet hemställde därför att motion 1964:76 II inte skulle föranleda någon riksdagens åtgärd.

Riksmöte 1982/83 kom en ny motion (1982/83:1714) om specialdestinering av hundskattemedlen. Motionärerna anförde bl.a.

³⁶ Under de år som lagen var i kraft kom ett flertal rättsfall rörande betalningen av hundskatt, t.ex. NJA 1927 s. 663, NJA 1935 s. 308, NJA 1946 s. 353, NJA 1966 C 72, RÅ 1967 Fi 1045, NJA 1972 A 8 och NJA 1976 Aa 109.

³⁷ 11 § upphävdes senare då den ansågs otidsenlig, se prop. 1987/88:70, s. 3-4, SkU 1987/88:20 och rskr 1987/88:125.

³⁸ Bet. 1991/92:FiU20. (Den ekonomiska politiken och budgetregleringen m.m.)

³⁹ Motion 1964:761 II, s. 7.

⁴⁰ BeU 1964:42, s. 2.

följande. ”I den del kommuner har djursjukhus och dylikt, som tar större delen av de medel man får in, men i de flesta fall går skatten in i den vanliga budgeten utan att något görs för hundarna. Många hundägare anser därför att hundskatten är en straffavgift och låter bli att betala den.”⁴¹ Skatteutskottet hänvisade till att utskottet tidigare utförligt behandlat frågan och bl.a. framhållit att användningen av hundskattmedlen är en rent kommunal angelägenhet.⁴² Utskottet avstyrkte därför motionen.

2.3.3 Differentiering av hundskatten

Departementschefen tog vid 1923-års lagstiftningsprocess inte med ett förslag om att kunna differentiera beloppet mellan olika kommunalar, dvs. mellan tätort och glesbygd inom samma kommun.⁴³ ”Det framförda kravet på rätt för kommunerna att bestämma hundskatten till högre belopp inom tätare bebyggda områden bör enligt min mening icke tillmötesgå. Genom bifall till det av Svenska stadsförbundet framställda förslaget, att hundskatten skulle inom municipalsamhällen överlåtas till dessa, vilket förslag jag i det följande kommer att tillstyrka, vinnes, att inom mera tät bebyggda delar av landsbygden skatten kan bestämmas till högre belopp än för övriga, mera glest befolkade delar. Någon ytterligare differentiering i förevarande avseende synes i varje fall icke vara påkallad för den rena landsbygden. Icke heller i städerna torde något mera framträdande behov av skilda skatteskalor för olika områden förefinnas. En sådan anordning skulle otvivelaktigt giva anledning till svårigheter i tillämpningen.”⁴⁴

År 1965 föreslog motionärerna i motion 1965:573 II att kommunerna skulle kunna besluta om olika belopp för hundskatt i olika delar av kommunen. Detta eftersom renhållningsbehoven var större i ett tätbefolkat område än på landsbygden.⁴⁵ Beredningsutskottets (bet. 1965:15) uttalade sig enligt följande. ”Den av motionärerna förordade skattedifferentieringen skulle strida mot gängse principer för kommunal utdebitering. Den för närvarande enkla debiteringen av hundskatt skulle vidare genom en sådan åtgärd försvåras och medföra ökade kostnader.”⁴⁶

Även 1967 föreslogs differentiering av hundskatten med motiveringen att det ”För många hundägare inom tidigare existerande landskommuner, vilka nu upphört genom sammanslagning med städer, framstår det som synnerligen obilligt att de inom sin ’glesbygd’ skall betala samma hundskatt som hundägare inom den egentliga ’tätorten’.”⁴⁷ Liksom 1965 avslogs förslaget. Den här gången med motiveringen att en differentiering av hundskatten inom en och samma kommun skulle strida mot gängse principer för kommunal utdebitering.⁴⁸

⁴¹ Motion 1982/83:1714, s. 7.

⁴² 1982/83:SkU48, s. 2.

⁴³ Prop. 1923:200, s. 24.

⁴⁴ Prop. 1923:200, s. 24.

⁴⁵ Motion 1965:573 II, s. 15.

⁴⁶ BeU 1965:15, s. 6.

⁴⁷ Motion 1967:312 I, s. 6.

⁴⁸ BeU 1967:18, s. 4.

Likaså föreslog motionärerna i motion 1969:1250 II att kommunerna själva skulle få bestämma grunderna för uttag av hundskatt, t.ex. skulle kommunerna få differentiera skatten mellan tätort och glesbygd.⁴⁹ Den här gången svarade beredningsutskottet att en förutsättningslös prövning av hela hundskattelagstiftningen borde ske (bet. 1969:65).

1975 krävde åter motionärer (motion 1975:73, motion 1975:426 och motion 1975:195) att hundskatten skulle kunna differentieras. Motionärerna angav bl.a. följande skäl. ”I motsats till utredningen [hundskatteutredningen] anser vi att det finns skäl att öka kommunernas bestämmanderätt beträffande hundskatten. [...] Kommunsammanläggningarna har exempelvis medfört att det finns ett behov av att kunna differentiera skatten inom en och samma kommun. Hundskatten utnyttjas nämligen i stor utsträckning även som ett medel för att försöka förhindra att hundstammen växer så fort att det uppstår sanitära problem. Dessa problem är mest påtagliga i större tätorter. Som regel är också hundskatten högst i tätortskommuner. Efter kommunsammanläggningarna har skattesatsen i nybildade kommuner i allmänhet fått rättas efter den tidigare högsta skattesatsen i de tidigare delkommunerna. I landbygdsområdena kommer då skatten ofta att te sig omotiverat hög och orättvis för hundägarna.”⁵⁰

Motionärerna förordade också att kommunerna skulle tillåtas differentiera skatten mellan olika grupper av hundinnehavare. Detta motiverade motionärerna med att kommunerna av rättviseskäl eller sociala skäl kunde ha starka motiv att nedsätta skatten för vissa hundar, t.ex. sådana som ägdes av pensionärer eller funktionshindrade.⁵¹

Skatteutskottet yrkade att en utredning om hundskatt skulle ske med anledning av motionerna 1975:73, 1975:195 och 1975:426. Skatteutskottet höll med motionärerna om att skatteskärpningar uppstått på grund av att kommuner med låg tätortsgrad och låg hundskatt genom kommunindelningsreformen slagits samman med större kommuner med hög tätortsgrad som haft väsentligt högre hundskatt, vilket ofta blivit gällande för hela storkommunen enligt bestämmelsen om enhetlig hundskattesats.⁵²

1976/77 kom ytterligare en motion (motion 1976/77:609) vari motionärerna argumenterade för att en möjlighet att differentiera skatten mellan landsbygd och tätort skulle införas, eftersom skatten för hundar som bodde utanför tätorten blev orättvis hög då renhållningskostnaderna för hundar som bodde i tätorter var betydligt större än för dem som bodde på landet.⁵³ Skatteutskottet hemställde att riksdagen skulle uppskjuta behandlingen av motionen (1976/77:SkU47).

1979/80 kom resultatet av utredningen. Regeringen föreslog (prop. 1979/80:151) att den dåvarande begränsningen i kommunernas rätt att bestämma hundskattens storlek skulle slopas.

⁴⁹ Motion 1969:1250 II, s. 1-2.

⁵⁰ Motion 1975:195, s. 14.

⁵¹ Motion 1975:73, s. 2.

⁵² 1975:SkU9, s. 4-5.

⁵³ Motion 1976/77:609, s. 8.

Skatteutskottets svarade således. ”Kraven på differentiering av hundskatten hänger samman med kommunindelingsreformen. Denna medförde att kommuner med låg tätortsgrad och låg hundskatt slogs samman med kommuner med hög tätortsgrad och hög sådan skatt, vilket oftast ledde till att den högre skatten fastställdes för hela den nya storkommunen. Utskottet, som tidigare ställt sig bakom önskemålen om skattedifferentiering, anser förslaget i denna del väl motiverat.”⁵⁴ Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1979/80:354).

2.3.4 Skattebeloppet och sloandet av beloppsgränser

Vid 1859-60 års riksdag beslutades att varje stad lika som varje församling på landet skulle ha rätt att för längre eller kortare tid bestämma en årlig skatt, ej överstigande fem riksdaler⁵⁵ riksmünt, som inom kommunen boende personer, vilka innehade hundar, skulle för varje sådant djur erlägga.⁵⁶ 1877 höjdes skatten till högst femton kronor⁵⁷ och denna bestämmelse gällde till hundskatteförordningen trädde i kraft år 1924.⁵⁸

Remissinstanserna hade inför 1923-års lagstiftning olika åsikter om hur hög skatten skulle vara. Länsstyrelsen i Stockholms län yrkade att skatten skulle utgöra minst fem och högst trettio kronor⁵⁹, medan flera av de andra instanserna (t.ex. länsstyrelsen i Östergötlands län och länsstyrelsen i Jönköpings län) ville höja miniavgiften till tio kronor.⁶⁰ Svenska jägareförbundet önskade att skatten kunde bestämmas till lägst tio och högst tjugo kronor⁶¹, emedan förbundet ansåg att böteskalan borde höjas något.⁶² Länsstyrelsen i Västmanlands län å andra sidan ansåg att skattebeloppet borde sättas till femtio kronor⁶³.⁶⁴ Skattebeloppets sattes slutligen till lägst fem och högst trettio kronor⁶⁵ för kalenderår (4 § 1st hundskatteförordningen).

I motion 1943:36 I yrkade motionären på en ändring av 4 § hundskatteförordningen. Skattebeloppet skulle enligt motionären höjas till lägst tio kronor och högst fyratio kronor⁶⁶ för kalenderår. Detta motiverades med att det alltså fanns ett stort antal hundar som ”sakna existensberättigande och som utföra allehanda ofog”⁶⁷.

Bevillningsutskottets fann en höjning av de i hundskatteförordningen

⁵⁴ SKU 1979/80:57, s. 4-5.

⁵⁵ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 270 kronor.

⁵⁶ Prop. 1923:200, s. 5.

⁵⁷ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 670 kronor.

⁵⁸ Prop. 1923:200, s. 6.

⁵⁹ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 120 respektive 730 kronor.

⁶⁰ Prop. 1923:200, s. 12.

⁶¹ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 240 respektive 490 kronor.

⁶² Prop. 1923:200, s. 14.

⁶³ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 1220 kronor.

⁶⁴ Prop. 1923:200, s. 13.

⁶⁵ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 120 respektive 730 kronor.

⁶⁶ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 180 respektive 720 kronor.

⁶⁷ Motion 1943:36 I, s. 1.

stadgade skattesatserna vara motiverad.⁶⁸ Härför talade enligt utskottet den avsevärda förändringen i penningvärdet under de tjugu år förordningen varit gällande.⁶⁹ Utskottet rekommenderade därför en höjning av skattebeloppet till lägst tio och högst femtio kronor⁷⁰. Betänkandet lagfästes genom riksdagsskrivelse 1943:70.

I proposition 1954:5 föreslogs en justering uppåt av hundskattens maximibelopp från femtio till sjuttiofem kronor.⁷¹ Departementschefen motiverade höjningen med penningvärdets förändring.⁷² I bet. 1954:5 tillstyrkte bevillningsutskottet propositionen. Riksdagen beslutade enligt bevillningsutskottets rekommendation (rskr 1954:5).

1969 kom för första gången ett förslag (prop. 1969:135) om att slopa begränsningen i kommunernas rätt att bestämma hundskattens storlek. Departementschefen anförde följande. ”Föreligger behov för kommunen att höja hundskatten, torde detta i de flesta fall kunna ske inom ramen för de nuvarande, av riksdagen fastställda skattesatserna. Det kan dock ej uteslutas, att en i och för sig motiverad höjning inte kan ske mot bakgrund av det nu gällande maximibeloppet. Med hänsyn härtill och mot bakgrunden av penningvärdets utveckling sedan år 1954, då de nuvarande skattesatserna fastställdes, kan därför en höjning av skattens maximigräns synas lämplig. Emellertid har jag nyss framhållit den självständighet med vilken kommunen har rätt att besluta i frågor rörande hundskatten. Detta gäller inte minst kommunens rätt att bestämma över hundskattens användning. Det synes mig därför rimligt att kommunen också medges rätt att själv få besluta om skattens höjd utan att kommunen därvid måste begränsa skattebeloppets storlek till ett av statsmakterna generellt bestämt maximibelopp. Jag förordnar med hänsyn härtill att den nuvarande, i hundskatteförordningen angivna begränsningen i fråga om hundskattens storlek, såväl beträffande maximi- som minimibeloppet, slopas.”⁷³

I motion 1969:1083 II yrkade motionärerna avslag av prop. 1969:135 p.g.a. av risken för ev. skattehöjningar om skattebeloppet skulle få bestämmas fritt av kommunerna.⁷⁴

Beredningsutskottet ansåg att en förutsättningslös översyn av hela hundskattefrågan borde ske (bet. 1969:65). I avvaktan på denna översyn förordade utskottet att maximigränsen för skatten skulle höjas från 75 till 100kr⁷⁵. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag (rskr 1969:397).

Även i prop. 1979/80: 151 föreslogs att en kommun skulle få rätt att bestämma skattens storlek till olika belopp i olika delar av kommunen.

Skatteutskottet yttrade sig således. ”De ändringar som nu föreslås i propositionen innebär inte någon mera väsentlig reform på detta

⁶⁸ BeU 1943:7, s. 6.

⁶⁹ BeU 1943:7, s. 6.

⁷⁰ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 180-900 kronor.

⁷¹ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 640 respektive 960 kronor.

⁷² Prop. 1954:5, s. 8.

⁷³ Prop. 1969:135, s. 4.

⁷⁴ Motion 1969:1083 I, s. 2-3.

⁷⁵ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 750 kronor.

specifika område [hundskatt], som ju i första hand alltid varit en kommunal angelägenhet. Mot denna bakgrund finner utskottet det följdriktigt att förslaget ger en kommun rätt att utan beloppsgränser bestämma skattens storlek och att differentiera skatten i olika delar av kommunen.”⁷⁶ Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1979/80:354).

2.3.5 Mål i Regeringsrätten den 13 januari 1994 – målnummer 4099-1990

Målet gällde frågan om huruvida en kommun fick avstå helt från att ta ut hundskatt. Regeringsrätten yttrade följande: ”I målet skall fastställas huruvida kommunfullmäktiges beslut strider mot lagen om hundskatt. Frågan är sålunda om kommunen är skyldig att ta ut i vart fall något belopp i hundskatt eller om den kan besluta att inte alls ta ut sådan skatt.

Regeringsrätten gör i detta hänseende följande bedömning. Lagens 1 § innefattar enligt sin lydelse rent språkligt en föreskrift att hundskatt skall erläggas årligen för varje hund med vissa undantag. 4 § å andra sidan ger kommunen frihet att besluta om skattens storlek. Vid tolkningen av dessa bestämmelser bör beaktas att 4 § fick sin nuvarande lydelse i syfte att klargöra att hundskatten numera var att anse som en rent kommunal angelägenhet och att varje kommun hade rätt att bestämma skattens storlek utan begränsning vare sig uppåt eller nedåt.

Mot bakgrund av det anförda finner Regeringsrätten att 1 § inte bör tilläggas den innebörden att en kommun ovillkorligen är skyldig att ta ut hundskatt inom kommunen. Om kommunen finner lämpligt kan den med stöd av 4 § besluta att skatten för visst år skall vara 0 kr. Vid sådant förhållande strider kommunfullmäktiges beslut inte mot lagen om hundskatt.”⁷⁷

2.3.6 Förslag om avskaffande av hundskatt

1986/87 hemställde en grupp motionärer (motion 1986/87:Sk544) om att riksdagen hos regeringen skulle begära förslag till lagändring, som medgav kommunerna rätt men inte skyldighet att uttaxera hundskatt och att i samband därmed föra hundskatteregister.

Skattutskottet svarade således. ”Utskottet har tidigare understrukt värdet av en tillfredställande registrering av hundbeståndet i landet, vilket är ett av syftena med det nuvarande hundskattesystemet. Utskottet har också framhållit att användningen av hundskattmedlen är en rent kommunal angelägenhet och att några rekommendationer i fråga om medelsanvändningen därför inte bör lämnas.”⁷⁸ Utskottet avstyrkte därför motionerna.

Även 1987/88:Sk508 väcktes förslag om avskaffande av hundskatten. Även denna motion avstyrktes.⁷⁹

⁷⁶ 1979/80:SkU57, s. 3.

⁷⁷ Regeringsrättens dom den 13 januari 1994, mål nr 4099-1990, s. 3-4.

⁷⁸ 1986/87:SkU22, s. 2.

⁷⁹ 1987/88:SkU20.

1988/89 kom nästa motion om avskaffande av hundskatten, denna gång inklusive registreringskyldigheten (motion 1988/89:Sk666). ”Det finns i dag kommuner som har beslutat att ej ta ut någon hundskatt. De har funnit det vara mer arbete med att inkassera hundskatten än vad som denna betingar. Hundskattens storlek kan naturligtvis variera. Dessa kommuner som har slopat hundskatten anser att det vore befogat att slippa från skyldigheten att hålla aktuellt hundregister.”⁸⁰ Skatteutskottet (1988/89:SkU 40) hemställde att behandlingen av motionen skulle uppskjutas.⁸¹

1991/92 kom flera motioner (motion 1991/92:Sk607, motion 1991/92:Sk610, motion 1991/92:Sk611 och motion 1991/92:Sk613), i vilka motionärerna yrkade på upphävande av hundskattelagen och slopande av kommunernas skyldighet att föra hundskatteregister. Skatteutskottet yttrade att det ”Enligt vad utskottet inhämtat pågår det inom regeringskansliet ett arbete som syftar till en förändring av dessa regler. Enligt utskottets mening bör resultatet av detta arbete nu avvaktas, och utskottet avstyrker därför motionerna.”⁸²

1992/93 kom nästa motion om avskaffande (motion 1992/93:Sk607). ”Hundskatten upplevs alltmer som ett onödigt byråkratiskt krångel av hundägarna. För kommunerna, som skall hålla ett register och inkassera skattebeloppet, torde det inte bli någon nämnvärd vinst sedan omkostnaderna betalats.”⁸³ Skatteutskottet ansåg att regeringens överväganden beträffande en förändring av reglerna borde avvaktas.⁸⁴

Enligt motionärerna i motion 1993/94:Sk604 fanns det inga bärande skäl att registrera hundar, lika lite som det fanns skäl att registrera andra sällskapsdjur. ”Många kommuner har erfarit att skatten och administrationen leder till kostnader som överstiger inkomsten. Därför struntar för närvarande ca femton kommuner i att ta in denna skatt och blir därmed lagbrytare.”⁸⁵ Motionärerna föreslår därför att den obligatoriska hundskatten skall avskaffas och ersättas av fakultativ hundskatt.

Ytterligare två motioner (1993/94:Sk623 och 1993/94:Sk607) med liknande innehåll väcktes detta år. Skatteutskottet uttalade att en utredning av hundskatten borde ske i ljuset av det rättsläge som uppstått efter Regeringsrättens dom den 30 januari 1994. Utskottet avstyrkte dock de båda motionerna med motiveringen att frågan borde kunna prövas fritt utan ställningstagande.⁸⁶

Även åklagarväsendet föreslog riksdagsår 1994/95 att hundskatten skulle avskaffas eller att brott mot hundskattelagen skulle utmönstras ur strafflagstiftningen. Redan 1992 kom det en utredning (Åklagarutredningen, SOU 1992:61) som ville få till stånd en ordning där åklagare och polis inte blev belastade av ärenden angående hundskatt. Bötesstadgandet i 9 § hundskattelagen skulle enligt åklagarutredning t.ex.

⁸⁰ Motion 1988/89:Sk666, s. 6.

⁸¹ 1988/89:SkU40, s. 1.

⁸² 1991/92:SkU22, s. 19.

⁸³ Motion 1992/93:Sk607 eller 697?, s. 10.

⁸⁴ 1992/93:SkU25, s. 17.

⁸⁵ Motion 1993/94:Sk604, s. 5.

⁸⁶ 1993/94:SkU34, s. 26.

kunna ersättas av administrativa avgifter eller vite. Åklagarutredningen anförde dock att hundskatten var av ringa betydelse som offentlig inkomstkälla och att det saknades bärande skäl för att behålla hundskattelagen.⁸⁷

Flera motioner skrevs om att skyldigheten att betala hundskatt borde avkriminaliseras (motion 1994/95:Ju4, motion 1994/95:Ju5, motion 1994/95:Ju6 och motion 1994/95:Ju7 samt 1994/95:Sk606, 1994/95:Sk613, 1994/95:Sk615 och 1994/95:Sk643).

Justitieutskottet uttalade sig enligt följande. ”Justitieutskottet anser att det nu är dags att utmönstra brott mot lagen om hundskatt ur strafflagstiftningen. Regeringen bör därför, om den anser att den aktuella skatten bör finnas kvar – en fråga som det inte ankommer på detta utskott att ta ställning till – i lämpligt sammanhang överväga sanktioneringsfrågan och därefter återkomma till riksdagen med ett förslag. Vad utskottet har anfört bör riksdagen med anledning av motionerna Ju4, Ju5, Ju6 och Ju7 som sin mening ge regeringen till känna.”⁸⁸ Riksdagen biföll vad utskottet anfört (rskr 1994/95:40).

Skatteutskottet refererade till 1994/95:JuU2 och skrev att tiden nu var mogen för att överväga ett avskaffande av hundskatten och registreringsskyldigheten. ”Skatten har en begränsad finansiell betydelse, och det kontrollbehov som motiverade att lagen infördes föreligger inte längre. Regeringens överväganden beträffande hundskatten bör därför enligt utskottets mening inriktas på att lagen (1923:116) om hundskatt upphävs.” Riksdagen biföll skatteutskottets betänkande (rskr 1994/94:439).

Riksdagsår 1995/96 kom slutligen en proposition (prop. 1995/96:18) om att avskaffa hundskatten.

Skälen för regeringens förslag löd enligt följande. ”Det är uppenbart att förhållandena har ändrats sedan lagens tillkomst. Hundar utgör i dag inget samhällsproblem och det kontrollbehov som motiverade att lagen infördes finns inte längre. Skatten har också en begränsad finansiell betydelse för kommunerna. Detta visar sig också i att drygt var femte kommun i landet inte debiterar någon hundskatt i år och att dryga hälften av dessa inte heller registrerar hundarna i kommunen. Som jämförelse kan nämnas att det år 1991 var endast 15 kommuner som inte debiterade hundskatt. Efter en dom i Regeringsrätten står det numera också klart att kommunerna har rätt att bestämma skatten till noll kronor. Det kan naturligtvis uppstå situationer, t.ex. vid skadegörelse, då uppgifterna i hundskatteregistren kan vara till nytta. Det rör sig dock om undantagsfall och kan inte motivera en registrering av samtliga hundar i landet.”⁸⁹

”Sammantaget anser regeringen att det inte finns bärande skäl att behålla vare sig skatten eller den obligatoriska registreringen. Lagen om hundskatt bör därför upphävas.”⁹⁰

Två motionär yrkade på att förslaget om att upphäva hundskattelagen skulle avslås (motion 1995/96:Sk1 och motion 1995/96:Sk2).

⁸⁷ SOU 1992:61, s. 138-139.

⁸⁸ 1994/95:JuU2, s. 11.

⁸⁹ Prop. 1995/96:18, s. 5.

⁹⁰ Prop. 1995/96:18, s. 6.

Skatteutskottet uttalade sig således. ”Ett huvudsakligt motiv för 1923 års hundskattelag var att få kontroll över hundbeståndet, bl.a. för att motverka spridning av epidemiska sjukdomar och att begränsa antalet hundar i städerna och antalet löst drivande hundar. Detta kontrollbehov finns inte i dag. Det framgår av propositionen att några kommuner inte längre registrerar hundar. Av propositionen framgår också att drygt var femte kommun i landet inte debiterar någon hundskatt i år. Som jämförelse nämns att det år 1991 var endast 15 kommuner som inte debiterade hundskatt. Hundskattens finansiella betydelse har alltså minskat. [...] Sammanfattningsvis vidhåller utskottet sitt ställningstagande från i våras om att hundskatten och registreringskyldigheten bör avskaffas.”⁹¹ Riksdagen biföll vad utskottet hemställt (rskr 1995/96:11).

2.4 Hundregistret

2.4.1 Skatt eller avgift

Finansutskottet behandlar bl.a. i bet. 1991/92:FiU20 skillnaden mellan avgifter och skatter. ”En avgift i statsrättslig mening föreligger i princip endast i de fall det utgår en motprestation för det erlagda penningvederlaget. Avgifter benämns även sådana vederlag som tas ut i näringsreglerande syfte och tillförs näringsgrenen i fråga enligt särskilda regler. Som exempel brukar nämnas prisregleringsavgifter inom jordbruket och fisket. Ett annat exempel är den nyligen införda kväveoxidavgiften för större förbränningsanläggningar [...]. För att markera att det är fråga om en avgift med ett speciellt användningsområde har naturvårdsverket i detta fall ålagt att uppbära och administrera avgiften. Det förekommer att beteckningen avgift används om penningpålagor som rätteligen är skatt, t.ex. i fråga om vissa arbetsgivaravgifter inom socialförsäkringsområdet.”⁹²

Om orsaken till att departementschefen i prop. 1923:200 förordade hundskatt och registrering istället för bara registrering uttryckte han sig så här. ”Om sålunda skälen för en hundbeskattning framstå med olika styrka allt efter växlande förhållanden, synes man emellertid icke kunna förneka, att under alla omständigheter behovet av en ordnad kontroll över hundarna förefinnes. [...] Redan på grund av kostnaderna för denna kontroll bör densamma förenas med åtminstone någon skatt å hundarna. Därtill kommer, att samhällenas kostnader för renhållning och hygien påverkas av förekomsten av hundar.”⁹³

Hundutredningen (SOU 1972:89) jämförde skälen för att införa registrering av hundar med skälen för att behålla hundskatten och kom fram till följande. ”Det torde vara klart att själva registreringen av hundar skapar ett underlag för ingripande mot kringdrivande hundar.”⁹⁴ ”I och för sig skulle väl här en registrering varit tillräcklig; en sådan skulle möjliggöra en någorlunda tillfredställande kontroll. För att i görlig mån få

⁹¹ 1995/96:SkU3, s. 2-3.

⁹² Bet. 1991/92:FiU20. (Den ekonomiska politiken och budgetregleringen m.m.)

⁹³ Prop. 1923:200, s. 16.

⁹⁴ SOU 1972:89, s. 29.

denna kontroll effektiv måste emellertid medel ställas till registreringsmyndighetens förfogande.”⁹⁵

Hundutredningen ansåg att hundskatten skulle ersättas med en avgift. ”Vi har därför kommit till den slutsatsen att den differentierade hundskatten bör avskaffas. Vi anser det i stället riktigare och mera ändamålsenligt att se hundskatten som en form av registreringsavgift.”⁹⁶ Utredningen ville kalla denna registreringsavgift för hundavgift.⁹⁷ ”När det gäller hundavgiftens storlek vill vi anlägga följande synpunkter. Avgiften skall täcka kostnaderna för registrering, administration och vad därmed sammanhänger. Hit hör också utgifter för kontrollverksamhet, allmän information m.m. Kommunerna får även vidkännas kostnader för renhållning efter hundar. Dessa kostnader skall vägas in i hundavgiften, som också skall täcka andra kostnader, t. ex. för anläggande av hundrastplatser m. m.”⁹⁸ ”Möjligheter finns också att direkt i lag lämna föreskrifter om hundskattemedlens användning. Vi lägger dock inte fram förslag i sådan riktning. För det första har man i allmänhet undvikit att specialdestinera skattemedel. För det andra finns det ingen möjlighet att konstruera en rättvisande mätare för rikets alla kommuner rörande den lämpliga storleken av bidragen för olika ändamål.”⁹⁹ Utredningen föreslog en avgift på 75 kr¹⁰⁰ per hund och kalenderår.¹⁰¹

2.4.2 Lagen om märkning och registrering

Så här resonerade remissinstanserna inför införandet av lag (2000:537) om märkning och registrering av hundar. ”Rikspolisstyrelsen, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges veterinärförbund och Svenska Kennelklubben har påtalat att det ofta föreligger stora problem med att fastställa vem som är ägare till en viss hund och att detta leder till att det blir svårt att ställa någon till ansvar för de skador som en hund orsakat. Särskilt har framhållits att det snabbt ökande antalet aggressiva och farliga hundar har gjort att problemet blivit ytterst påtagligt och akut. De nämnda myndigheterna och organisationerna har därför hemställt om att det skyndsamt införs krav på märkning och registrering av alla hundar i landet så att en ägare kan identifieras.”¹⁰² Ett av de främsta skälen var med andra ord det tilltagande problemet med aggressiva hundar.¹⁰³

Inte alla remissinstanser var positiva till förslaget. Vissa remissinstanser, t.ex. Jordbruksverket och Lagrådet avstyrkte förslaget att registrera alla hundar, med hänsyn till att förslagets huvudsyfte var att vidta åtgärder mot farliga hundar.¹⁰⁴ Dessa remissinstanser tyckte det onödigt ingripande att registrera alla hundar om det kunde räcka att bara registrera

⁹⁵ SOU 1972:89, s. 29.

⁹⁶ SOU 1972:89, s. 37.

⁹⁷ SOU 1972:89, s. 37.

⁹⁸ SOU 1972:89, s. 39.

⁹⁹ SOU 1972:89, s. 39.

¹⁰⁰ Omräknat till dagens penningvärde motsvarar det cirka 460 kronor.

¹⁰¹ SOU 1972:89, s. 40.

¹⁰² Prop. 1999/2000:76, s. 7.

¹⁰³ Prop. 1999/2000:76, s. 7.

¹⁰⁴ Prop. 1999/2000:76, s. 9 resp. s. 11.

de hundar som var farliga. Regeringen skriver följande om registreringen. ”Lagen om märkning och registrering föreslås omfatta alla hundar, oavsett ras eller farlighet. Lagförslaget har dock sin grund främst i det tilltagande problemet med farliga och aggressiva hundar. [...] Det är inte möjligt att hänföra de farliga hundarna till någon särskild hundras. Alla hundar oavsett ras kan utveckla aggressiva eller på annat sätt farliga egenskaper bl.a. genom felaktig avel eller felaktigt handhavande. Det är inte heller möjligt att på annat sätt effektivt fastställa vilka hundar som är potentiellt farliga hundar. Ett märkningskrav kan därför inte begränsas till vissa bestämda raser eller till s.k. farliga hundar. Det är därför inte lämpligt att, såsom Lagrådet förordat, i lagen om tillsyn över hundar och katter föra in kriterier för när hundar kan presumeras vara farliga.”¹⁰⁵

Så här resonerade regeringen. ”I likhet med många remissinstanser anser regeringen att det också finns andra viktiga skäl för införandet av ett hund- och ägarregister. Bland annat kommer myndigheternas djurskyddstillsyn att underlättas av att en ägare till en vanvårdad hund snabbt kan identifieras. En märkning och registrering är följaktligen en viktig åtgärd också från djurskyddssynpunkt. En registrerad ägare får säkrare och snabbare tillbaka en bortsprungen hund. Det blir lättare att avgöra vem som har ansvaret för skador som en hund orsakat. Behov att kunna identifiera hundar finns även av smittskyddsskäl. Sannolikt kommer även möjligheten att återfå en stulen hund att öka om alla hundar är identitetsmärkta.”¹⁰⁶

Registreringen och utrustningen för att läsa av märkningen finansieras med avgifter.¹⁰⁷ ”Hundägarna skall betala en avgift för registreringen. Det är fråga om en engångsavgift som skall gå till täckande av kostnaderna för registreringen och för den utrustning som krävs för att avläsa märkta hundars identitetsnummer.”¹⁰⁸ Avgiften är idag 70 kronor.¹⁰⁹ Jordbruksverket ansvarar för registret.

2.4.3 Tillsynslagen

Lagen om märkning och registrering bakades senare in i lag (1943:459) om tillsyn av hundar och katter (tillsynslagen). SOU 2003:46 och prop. 2006/07:126 låg till grund för denna förändring. Tillsynslagen stadgar bl.a. att hund som visat benägenhet att bita människor eller hemdjur (bitisk hund) inte får vara lös utomhus, om den inte hålls inom ett område som är betryggande inhägnat och till vilken utomstående inte har tillträde. Hålls får i trakten gäller samma sak för hundar som visat benägenhet att driva får. Om tillsynen över en bitisk hund eftersätts kan polismyndigheten omhänderta och eventuellt sälja eller avliva hunden. Dessutom kan böter dömas ut.

¹⁰⁵ Prop. 1999/2000:76, s. 9-10.

¹⁰⁶ Prop. 1999/2000:76, s. 10.

¹⁰⁷ Prop. 1999/2000:76, s. 12.

¹⁰⁸ Prop. 1999/2000:76, s. 14.

¹⁰⁹

”Tidigare var problemen med lösspringande djur – främst hundar – störst på landsbygden. Behovet av att skydda lantbrukets djur mot attacker från kringstrykande hundar ansågs vara stort. [...] I dag är det allvarligaste problemet hundar som attackerar människor eller sällskapsdjur.”¹¹⁰

¹¹⁰ Prop. 2006/07:126, s. 17.

3 Våra grannländer

3.1 Finland

Finland har en hundskattelag: lag om hundskatt 29.61979/590.

Lagens 1 kap. 1 § 1st stadgar att hundskatt årligen skall betalas till den kommun inom vars område hunden varaktigt hållits vid utgången av föregående kalenderår.

I 1 § 2st står det att kommunfullmäktige kan besluta att hundskatt inte skall betalas i kommunen.

Skyldig att betala hundskatt är enligt 2 § den hundägare som vid skatteårets utgång har haft hunden i sin ägo.

Kommunfullmäktige beslutar om skattens belopp (högst 50 euro).

Enligt 4 § utgår hundskatt inte 1) för hund som vid skatteårets utgång är yngre än fem månader; 2) för hund som äges eller vars underhållskostnader erlägges av statens medel; 3) för hund som användes såsom vallhund för renar; 4) för invalids eller handikappad persons hjälp- eller ledarhund; 5) för hund som bevisligen skolats för uppgifter inom försvaret eller befolkningskyddet och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden överlämnas för dessa uppgifter; 6) för hund som bevisligen skolats för spårning av skadat hjorddjur och beträffande vilken ingåtts förbindelse om att hunden vid behov överlämnas för att användas av polismyndighet; 7) för hund som äges av person som i Finland tjänstgör vid främmande stats diplomatiska eller annan representation eller konsulat, vars chef är utsänd konsul, eller medlem av hans familj eller privattjänare, om de inte är finska medborgare; samt 8) för hund som i enlighet med förordningen om användning av djur vid vetenskapliga experiment (334/71) användes för ändamål som stadgas i förordningen.

I lagens 2 kap. rymms regler om hundanmälan (2 kap, 5 § 2st), dvs. anmälan som skall göras på blankett vilken kommunstyrelsen har fastställt för ändamålet, och innehålla uppgifter om hundens föregående ägare, dess namn, och platsen där hunden varaktigt hålles samt hundens ras och födelsetid. Det är hundägarens plikt att senast inom februari året efter att han eller hon fått hunden i sin ägo anmäla hunden till kommunstyrelsen i den kommun inom vars område han eller hon varaktigt håller hunden (2 kap, 5 § 1st). Enligt 6 § 1st skall hundägare göra ändringsanmälan om 1) hunden varaktigt hålles i en annan kommun än tidigare, 2) hunden har överlåtits till ny ägare eller 3) hunden har dött.

kap. 13 § stadgar att kommunstyrelsen eller i instruktion föreskriven tjänsteinnehavare skall föra förteckning över anmälda hundar.

Enligt 3 kap 16 § kan kommunstyrelsen av särskilda skäl på ansökan enligt egen prövning helt eller delvis medgiva befrielse från hundskatt.

3.2 Danmark

Danmark har haft en lag om hundskatt (lov nr. 127 om hundeafgift og erstatning for skade forårsaget af hunde). Denna lag antogs den 18 april 1925 och upphävdes den 1 januari 1970.

Skatteminister Svend Erik Hovmand anmärker i ett svar på en fråga om hundskatten i Danmark¹¹¹ att bakgrunden till lagförslaget om hundskatt framgår av Rigsdagstidene 1924-1925, Tillæg A, spalte 2803-2804: "Lovgivningen om Afgift af Hunde indledes ved Plakaterne af 4. oktober 1815 og 29. oktober 1824 henholdsvis for København og for Købstederne. Formålet med disse Lovbestemmelser var at begrænse Hundeholdet, ikke at tilvejebringe Indtægter for det offentlige, og dette Formaal har saa at sige udelukkende været bestemmende ogsaa for den senere Lovgivning om dette Emne. [...] Nærvaerende Lovforslag tilsigter i Overensstemmelse med den historiske Udvikling at modvirke et alt for stort Hundehold af Hensynt til de dermed forbundne Ulemper, idet man tillige under de for Tiden raadende økonomiske Forhold ogsaa maa lægge nogen Vægt paa at indskrænke de ikke ringe Udgifter, den er forbundet med det udstrakte Hundehold."

Envar som höll sig med hund skulle anmäla detta till polisen eller sockenfogden (1 §, enligt lagens lydelse från 1962, lovbekendtgørelse nr. 232 af 23/6 1962).

Skattebeloppet varierade beroende på hundens storlek och var den bodde (i Köpenhamn, Fredriksberg, købstaderne, flækkerne (större by, köping, samhälle), i Marstal eller på landet). I Köpenhamn, Fredriksberg, købstæderne, flækkerne och Marstal var t.ex. hundavgiften 20kr för små hundar och 40kr för större hundar (2 § 2st, enligt lagens lydelse från 1962). 2 § 2st stadgar vidare att "Holdes der i samme husstand mere end en afgiftspliktig hund, svares der dobbelt afgift af dem alle".

Enligt 2 § 3st slapp den som bodde i en sognekommun (på landet) att betala hundskatt om han eller hon bara hade en hund.

Lagens 3 §: "Hunde, der bestandig holdes indelukket på afspærret plads, er fritaget for afgift og medregnes ikke ved dens fastsættelse. Det samme galder hunde, der er dresseret til førerhunde, og som besiddes af blinde, samt hunde, der holdes af statsmyndigheder, statsinstitutioner eller kommuner, eller som med rigspolitichefens godkendelse benyttes af politiet."

Enligt 3 § 2st kunde plikten att betala hundavgift av kommunstyrelsen efterges för "hunde, der holdes ved ensomt beliggende steder", eller där omständigheterna särskilt talade för eftergift, såsom för "blinde, døde og enligt stillede gamle personer".

¹¹¹ Svar på § 20 –spørgsmål: Om afgiftsprovenu af hundeskatt, http://www.folketinget.dk/Samling/20031/spor_sv/S1252.htm 2008-08-20 21.21.

3.3 Norge

Norge har också haft en hundskattelagstiftning: lov om hundeavgift 26.06.1925. Lagen trädde i kraft 1926 och upphävdes under slutet av 70-talet.

Skattebeloppet fastställdes av herred- eller bystyre till högst 100kr (1 §). Det följer av 1 § att herred- eller bystyre också kunde besluta att inte ta ut någon hundskatt alls.

1 § 2st stadgar följande. ”For hver hund som nogen holder over to, kan avgiften forhøies til inntil det dobbelte selv om den derved overstiger kr 100,00.”

Enligt 1 § 3st skulle skatten erläggas av den som innehade hunden, oavsett om han eller hon ägde hunden.

3 § föreskrev att valpar under tre månader inte var skattepliktiga.

I sin ursprungliga lydelse angav 4 § 1st att arbetshundar vid fäboddrift, fjällbete, renskötsel eller arméns sanitetsavdelning var skattefria. Senare utökades skattefriheten till att omfatta alla försvarets och polisens hundar. Dessutom befriades besittare av ledarhundar från skatteplikt.

4 § 2st innehåller bestämmelser om att herred- eller bystyre helt eller delvis kunde efterge avgift när skatten gällde kennelhund eller hund ”som nogen har særlig behov for”.

Enligt 5 § skulle innehavet av hund anmälas till polisen.

4 Analys

4.1 Varför lagen infördes, hur den utvecklades och varför den avvecklades

Hundskatteförordningen infördes främst för att få kontroll över kringströvande hundar. Hundskatteförordningen var även ett medel för att förhindra spridning av sjukdomar, samt ett sätt att ersätta kommunerna för de föroreningsproblem som hundarna skapade.

Över åren fördes fler och fler hundar över till den skattefria kretsen, t.ex. infördes skattefrihet för ledarhundar, polishundar och forskningshundar. Skattesatsen höjdes successivt. Men få kommuner tog ut maximibeloppet för hundskatt. Till slut bestämde riksdagen att kommunerna själva skulle få bestämma skattebeloppet. Detta ledde till att vissa kommuner tog ut noll kronor i hundskatt. Detta förfarande prövades av RegR som konstaterade att kommun fick sätta skatten till noll kronor. Att kommunerna kunde sätta ned skatten till noll kronor skulle jag vilja påstå är detsamma som att inte ta ut någon skatt alls. Med andra ord blev hundskatten åter fakultativ. Registreringsskyldigheten kvarstod dock.

Opinionen bland hundägarna var tidigt emot hundskatten. Vissa motionärer ansåg att skatten borde specialdestineras så att den var till gagn för hundarna och deras ägare och därmed kunde bli mer allmänt accepterad.

Under de sista tjugo åren väcktes det flera motioner för att upphäva lagen om hundskatt. Dödstöten för hundskattelagstiftningen kom dock då åklagarmyndighet anförde att straffstadgandet i hundskattelagen borde upphävas. Åklagarutredningen rekommenderade också att lagen borde tas bort helt och hållet. Utan straffstadganden skulle lagen sakna effektiva medel för att driva in skatten. Eftersom färre och färre kommuner tog ut hundskatt kunde man därför förvänta sig att ett en stor andel hundägare inte skulle betala hundskatt, antingen för att kommunen inte debiterade någon hundskatt eller för att brott mot hundskattelagen inte medförde något straff. I och med detta skulle lagens betydelse bli väldigt liten. Kanske tog riksdagen ett beslut om att upphäva hundskattelagen eftersom man inte ville att lagen skulle reduceras till en kraftlös önskan från statsmakterna att få in hundskatt. Något som skulle kunna göra staten till åtlöje.

Det skulle vara frestande att anförda att hundskatten i Sverige försvann eftersom riksdagen och kommunerna successivt minskade skattebasen. Det är dock troligare att detta förfarande snarare var en eftergift för den opinion som rådde i Sverige och som statsmakterna föll till föga för.

När lagen slutligen upphävdes hade den ingen större ekonomisk betydelse.

4.2 Hur registreringslagen gjorde hundskatten onödig

Hundskatten bestod av två delar: Registrering och betalning av hundskatt. Genom införandet av registerlagen återinfördes den ena delen av hundskattelagen, nämligen registreringen.

Det finns en likhet mellan skälen till införandet av förordningen om hundskatt och lagen om märkning och registrering: Båda infördes för att vidta åtgärder mot farliga hundar. Skillnad: På nittonhundratjugotalet ansågs hundarna farliga mot viltet och vid millennieskiftet ansågs de farliga mot människor. Eftersom inga vidare åtgärder tagits synes regeringen anse att registrering är en tillräcklig åtgärd för att komma till bukt med problemet med aggressiva hundar. Det har dock kommit ett par motioner där motionärerna ser annorlunda på saken, t.ex. har munkorg för vissa raser på offentlig plats föreslagits (motion 2001/02: MJ312) en annan motionär vill ge kommunerna att införa lokala ordningsstadgar som förbjuder s.k. kamphundar att vistas på offentlig plats (motion 2005/06: Ju456). Lagen ersätter dock inte kommunerna för de föreningensproblem som hundarna orsakar på samma sätt som hundskattelagen gjorde. Ytterligare en skillnad är att det idag är Jordbruksverket och inte kommunerna som administrerar registret.

Jag tycker att det är lite märkligt att en diskussion om likheten mellan hundskattelagstiftningen och registerlagen aldrig fördes. Kanske ville regeringen undvika att registerlagen jämfördes med den kontroversiella hundskattelagen.

4.3 För hundskatt talar

1. Hundskatten skulle kunna bli en lönande inkomstkälla för det allmänna, beroende på hur högt skattebeloppet sätts.
2. Hundar orsakar vissa föreningensproblem och som en följd därav även kostnader, som det kan vara lämpligt att hundägarna själva får stå för.
3. Skatten skulle med hjälp av datatekniken kunna administreras lättare i dag, hundägare inte skulle behöva anmäla sitt hundinnehav årligen till kommunen.
4. Punktskatt finns idag på vissa särskilda konsumtionsvaror såsom tobak och alkohol. Huvudsyftet bakom denna beskattning är att få människor att konsumera mindre av dessa varor. Att återinföra hundskatt skulle förmodligen innebära att färre människor skulle skaffa hund, vilket skulle kunna ha vissa positiva effekter, bl.a. skulle ev. antalet aggressiva hundar kunna minska.

4.4 Emot hundskatt talar

1. Kostnaden för att administrera hundskatten samt lagföra de hundägare som inte betalat skatten kan komma att överstiga inkomsten från hundskatten.
2. Orättvist med hundskatt –varför inte skatt på katter, undulater eller varför inte tonåringar, som också orsakar skador och/eller föroreningar.
3. Hundar kan erbjuda sällskap och skydd åt människor. Positiva kvaliteter som inte bör beläggas med straffavgift.
4. Hundskatten var hatad av hundägare. ”Ett kommunalråd i en större svensk stad har påpekat att det är vida lättare att höja den allmänna kommunalskatten med en krona än hundskatten med tio kronor.”¹¹²
5. Hundskatt skulle kunna innebära att färre människor skaffade hund, vilket skulle innebära att färre människor fick åtnjuta en hunds sällskap och skydd. Två viktiga faktorer för t.ex. äldre. Färre skulle också få åtnjuta den välbehövliga motion som hundpromenader erbjuder, vilket i slutändan kan bli en friskvårdsförlust för samhället.

4.5 Finland, Danmark och Norge

En slående likhet mellan de nordiska ländernas hundskattelagstiftning är att skatten eller avgiften i alla länder har administrerats/administreras av de lokala myndigheterna. I Norge var skatten fakultativ, i Finland är skatten fortfarande fakultativ, i Sverige blev lagen med tiden fakultativ men i Danmark var skatten obligatorisk.

De lokala myndigheterna hade i alla länder förutom Danmark relativt stora möjligheter att bestämma över skattebeloppet. Redan innan skatten blev fakultativ i Sverige, försvann t.ex. beloppsgränsen. Därmed fick Sveriges kommuner större möjlighet att bestämma skattebeloppet än övriga lokala myndigheter i Norden.

Finlands, Norges och Danmarks hundskattelagstiftningar gav/möjliggjorde för de lokala myndigheterna att efterge hundskatt till olika grupper. Någon sådan möjlighet fanns däremot inte i Sverige.

De skattefria grupperna varierade också mellan länderna.

I Danmark skiljde sig skatten dessutom åt mellan små och stora hundar.

4.6 Slutsats

Min slutsats blir att det i dagens läge inte finns något behov av att återinföra hundskatten. Det finns inget populärt stöd för en sådan lagstiftning. Detta är dock en åsikt som skulle kunna ändras om det fanns möjlighet att rikta medlen från hundskatten. En sådan regel skulle dock strida mot kommunernas fria bestämmanderätt över skattemedlen. Å andra sidan skulle hundskatten kunna omvandlas till en avgift.

¹¹² Skattenytt 1973:28, Avgift för hundar, s. 28.

Hundägarna skulle kunna åläggas att betala en hundavgift mot att åtgärder för att förbättra för hundar i samhället vidtogs, t.ex. skulle fler, större och bättre efterhållna hundrastgårdar och –platser kunna skapas. Något som säkert skulle välkomnas av de flesta hundägare. Dessutom skulle kostnaden för renhållning efter hundarna övervältras på hundägarna. Detta synes dock i mina ögon vara ett alltför svagt skäl till att återinföra hundskatten.

Opinionen skulle också kunna vända till hundskattens fördel om problemet med aggressiva hundar ökade. Kanske hundskatten skulle kunna spela en roll där genom att minska det totala antalet hundar och därmed också antalet aggressiva hundar.

Bilaga A

Lag (1923:116) om hundskatt

SFS nr: 1923:116

Departement/myndighet: Finansdepartementet S6

Utfärdad: 1923-05-17

Upphävd: 1996-01-01 00:00:00

Författningen har upphävts genom: SFS 1995:1209

Ändrad: t.o.m. SFS 1994:1726

Registeravgifter (regeringen)

1 § 1 mom. För varje hund skall hundskatt årligen erläggas till kommunen. Skatteplikt föreligger dock inte för en hund

a) som inte uppnått en ålder av tre månader,

b) som av samerna används för renskötseln,

c) som tillhör staten och används inom Försvarmakten, räddningstjänsten, polisväsendet eller tullverket eller som tillhör en enskild person så länge hunden, efter godkänd tjänstedressyr, på grund av särskild förbindelse skall hållas till Försvarmaktens, räddningstjänstens, polisväsendets eller tullverkets förfogande,

d) som enligt 19 § djurskyddslagen (1988:534) används för vetenskapligt eller därmed jämförligt ändamål,

e) som är en utbildad ledarhund, avsedd att betjäna den som är synskadad,

f) som tillhör tjänsteman vid främmande makts härvarande beskickning eller lönade konsulat. Lag (1994:1725).

2 mom. Medel, som till kommunen inflyta i hundskatt, må för kommunens behov användas på sätt, som av kommunen bestämmes.

2 § 1 mom. Skatt för hund, för vilken ej enligt 1 § 1 mom. skattefrihet åtnjutes, skall erläggas till den kommun, där hunden stadigvarande innehaves.

2 mom. Har skatt för en hund erlagts enligt denna lag till en kommun skall ytterligare skatt för samma hund för det året inte erläggas. Lag (1980:516).

3 mom. Skatteplikten för viss hund förfaller, om hunden dör innan anmälan enligt 5 § senast skall göras.

Inträder skatteplikt för viss hund efter utgången av september månad, skall skatt för det året inte erläggas. Lag (1980:516).

3 § Skattskyldig för viss hund är den person, av vilken hunden stadigvarande innehaves, när skatteplikt inom kommunen för året inträder.

4 § Varje kommun skall bestämma hundskattens storlek i kommunen. Kommunen får därvid bestämma skatten till olika belopp i olika delar av kommunen. Det skattebelopp som bestäms skall gälla för alla hundar i kommunen eller kommundelen. Lag (1980:516).

5 § Under januari månad varje år skall skattskyldig till vederbörande kommunala uppborndsmyndighet skriftligen anmäla de hundar, för vilka skatteplikt vid ingången av året förelegat, med angivande tillika av hundarnas ras, ålder, kön och färg ävensom deras militära registerbeteckning, därest sådan är åsatt.

Inträder skatteplikt under löpande år, skall den skattskyldige inom trettio dagar därefter sådant på enahanda sätt anmäla.

Inom den i första stycket angivna tiden skall även den som vid ingången av året innehar sådan skattefri hund, som avses i 1 § under e) eller f), göra anmälan därom. Förvärvat hunden under löpande år, skall innehavaren inom trettio dagar därefter göra anmälan om innehavet. Lag (1954:89).

6 § Vid anmälan, varom i 5 § första och andra styckena förmäles, skall fogas belöpande skatt, så framt icke annan ordning för skattens erläggande blivit av kommunen bestämd.

Förfaller skatteplikt, på sätt i 2 § 3 mom. första stycket sägs, efter det skatt för hunden erlagts, skall skatten på anfordran återbetalas. Lag (1954:89).

7 § 1 mom. Över de hundar, som jämlikt 5 § anmäls, skall föras särskilt för kalenderår löpande register (hundskatteregister) med uppgift tillika å hundens innehavare. Beträffande hundar, som avses i 1 § 1 mom. under e) och f), skall anteckning göras om skattefriheten.

Vederbörande polismyndighet äger, närhelst den sådant påkallar, taga del av hundskatteregistret. Lag (1954:89).

2 mom. Å erlagd hundskatt skall lämnas kvitto ävensom särskilt skattemärke, dock att kvitto icke erfordras då skatt erlägges genom insättning å uppborndsmyndighetens postgirokonto. Skattemärke skall vara tillverkat av plåt och lagom stort att fästas vid vanligt hundhalsband. Märket skall vara försett med kommunens namn, vederbörande årtal samt hundens nummer i hundskatteregistret.

Skattemärke skall även tillställas innehavare av hund, för vilken anmälan skett jämlikt 5 § tredje stycket. Lag (1954:89).

8 § Skattemärke, som i 7 § 2 mom. omförmäles, skall å halsband eller på annat lämpligt sätt vara anbragt å hunden; dock må undantag härifrån ägas rum, när hunden står bunden eller hålles instängd, så ock då hunden nyttjas vid jakt, där fara föreligger för att hunden i gryt eller annorstädes kan hava men av den anordning, varå skattemärket är fäst.

8 a § Medger skattskyldig att han för visst år har underlåtit att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 5 § får kommunen påföra dubbel hundskatt. Lag (1980:516).

9 § Till böter döms den som

1. underlåter att fullgöra anmälningsskyldighet enligt 5 §,
2. genom oriktig uppgift söker undandra sig skattskyldighet, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken, eller
3. bryter mot 8 §.

Allmänt åtal får väckas endast efter medgivande av kommun. Lag (1984:411).

10 § upphävd genom lag (1969:718).

11 § Hundskatt, som efter vederbörlig anmälan enligt 5 § eller domstols lagakraftägande utslag är förfallen till betalning, må utmätas lika med skatt varom i uppbördslagen sägs. Lag (1988:85).

12 § upphävd genom lag (1980:516).

Käll- och litteraturförteckning

4.7 Offentligt tryck

4.7.1 Offentliga utredningar

SOU 1972:89 Hundavgift

SOU 1992:61 Ett reformerat åklagarväsende Del A-B

SOU 2003:46 Hund i rätta händer

4.7.2 Motioner

Motion 1942:41 FK

Motion 1943:36 FK

Motion 1943:181 AK

Motion 1964:761 AK

Motion 1965:573 AK

Motion 1967:743 AK

Motion 1969:1083 FK

Motion 1969:1250 FK

Motion 1974:608

Motion 1975:73

Motion 1975:132

Motion 1975:195

Motion 1975:426

Motion 1975:692

Motion 1976/77:609

Motion 1982/83:1714

Motion 1986/87:Sk544

Motion 1987/88:Sk508

Motion 1988/89:Sk666

Motion 1991/92:Sk607

Motion 1991/92:Sk610

Motion 1991/92:Sk611

Motion 1991/92:Sk613

Motion 1992/93:Sk607

Motion 1993/94:Sk604

Motion 1993/94:Sk623

Motion 1994/95:Sk606

Motion 1994/95:Sk613

Motion 1994/95:Sk615

Motion 1994/95:Sk643

Motion 1994/95:Ju4

Motion 1994/95:Ju5

Motion 1994/95:Ju6

Motion 1994/95:Ju7

Motion 1995/96:Sk1

Motion 1995/96:Sk2

4.7.3 Propositioner

Prop. 1923:200 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående skatt för hundar

Prop. 1954:5 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag om ändring i förordningen den 17 maj 1923 (nr 116) angående skatt för hundar

Prop. 1969:135 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i förordning (1923:116) angående skatt för hundar

Prop. 1979/80:151 Regeringens proposition 1979/80:151 om ändring i förordningen (1923:116) angående skatt för hundar

Prop. 1983/84:142 Regeringens proposition 1983/84:142 om ändring i sekretesslagen (1980:100) m.m.

Prop. 1984/85:146 Regeringens proposition 1984/85:146 om ändring i lagen (1923:166) om hundskatt

Prop. 1987/88:70 Regeringens proposition 1987/88:70 om ändring i lagen (1923:116) om hundskatt

Prop. 1995/96:18 Regeringens proposition 1995/96:18 Upphävande av lagen (1923:116) om hundskatt

Prop. 1999/2000:76 Regeringens proposition 1999/2000:76 Lag om märkning och registrering av hundar

Prop. 2006/07:126 Regeringens proposition 2006/07:126 Tillsyn över hundar och katter

4.7.4 Betänkanden

Bet. 1923 nr 34, saml. 7

Bet. 1942 nr 23, saml. 7

Bet. 1943 nr 7

Bet. 1954 nr 5, saml. 7

Bet. 1965 nr 15, saml. 7

Bet. 1967 nr 18, saml. 7, avd. 1

Bet. 1968 nr 63, saml. 7

Bet. 1969 nr 65

1973:SkU56

1975:SkU9

1976/77:SkU47

1979/80:SkU57

1982/83:SkU48

1984/85:SkU54

1986/87:SkU22

1987/88:SkU20

1988/89:SkU40

1991/92:SkU22

1992/93:SkU25

1993/94:SkU34

1994/95:JuU2

1995/96:SkU3

4.7.5 Riksdagsskrivelser

Rskr 1923:147

Rskr 1942:248

Rskr 1943:70

Rskr 1954:52

Rskr 1969:342

Rskr 1969:397

Rskr 1979/80:354

Rskr 1987/88:125

Rskr 1994/95:439

Rskr 1994/95:40

Rskr 1995/96:11

4.8 Övrigt tryck

Skattenytt 1973:28, *Avgift för hundar*, s. 28.

<http://www.sjv.se/amnesomraden/djurveterinar/hastpasshundregister/hundregister/avgift.4.71828f571158338f31a80006329.html> Hemsidan besökt den 22 maj 2008, kl. 17.00.

http://www.scb.se/templates/tableOrChart____33837.asp Hemsidan besökt den 22 maj 2008, kl. 17.05.

http://www.folketinget.dk/Samling/20031/spor_sv/S1252.htm Hemsidan besökt den 20 Augusti 2008, kl 21.20.

Rättsfallsförteckning

NJA 1927 s. 663

NJA 1935 s. 308

NJA 1946 s. 353

NJA 1966 C 72

RÅ 1967 Fi 1045

NJA 1972 A 8

NJA 1976 Aa 109

Mål i RegR den 13 januari 1994 – målnr 4099-1990